

Motion till riksdagen 2024/25:2372

av **Malin Höglund (M)**

Älvdalska – ett eget språk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med Europarådets ministerråds rekommendation se över möjligheten att genom en oberoende granskning definiera älvdalskans ställning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I FN:s konvention om mänskliga rättigheter stadgas det att lära sig och att utveckla sitt språk är en mänsklig rättighet. De nationella minoritetsspråken är officiellt erkända språk som av hävd talats i ett visst land. Definitionen utgår från kriterier som formulerats i Europarådets konvention om landsdels- och minoritetsspråk, minoritetsspråkskonventionen, som ratificerades av Sverige år 2000. Ett språk får officiell ställning som minoritetsspråk i och med att ett land ratificerar Europarådets minoritetsspråkskonvention för språket. Den språkliga varieteten måste skilja sig avsevärt från landets huvudspråk. Språket ska även ha talats kontinuerligt i landet i minst tre generationer eller ungefär hundra år.

Älvdalska talas av cirka 3 000 personer i framförallt Älvdalens socken i norra Dalarna och har traditionellt räknats som en svensk dialekt eller nordisk språklig varietet men idag betraktas älvdalskan av många som ett eget språk. Den så kallade ”klassiska” älvdalskan har talats åtminstone sedan 1300-talet och är den språkform som har varit dominerande i området fram till ca 1900, men som sedan dess har försvagats genom inflytande från svenskan.

Enligt institutet för språk och folkminnen är det svårt att uppskatta hur många som talar vissa språk i Sverige eftersom det inte förs någon officiell statistik, men jämförelsevis talas samiska av ungefär 6 000 och jiddisch av mellan 750 och 1 500 människor.

Älvdalskan avviker kraftigt från andra svenska språkvarieteter och är praktiskt taget oförståelig för svensktalare i allmänhet. Avståndet mellan älvdalska och svenska

bedöms vara ungefär lika stort som avståndet mellan älvdalska och isländska. Därför har språkvetare, Älvdalens kommun och Ulum Dalska (föreningen för älvdalskans bevarande) argumenterat för att älvdalskan ska erkännas som ett eget språk.

Vidare har älvdalskan en viktig roll i samhället i Älvdalen, som modersmål för människor i alla generationer, och språket har kommit långt i sin standardisering. Älvdalskan har sin egen ortografi och är väldokumenterad i forskningen. Dessutom har ordböcker och grammatikböcker getts ut för lokalbefolkningen.

Europarådet har vid flera tillfällen uppmanat svenska myndigheter att beställa en oberoende utredning av älvdalskans ställning och uppmanat svenska myndigheter att betrakta älvdalskan som ett eget språk. Denna uppmaning bör regeringen överväga att följa.

Malin Höglund (M)